
WELLCOME
HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

HERMANNI BOERHAAVEN
ORATIO
DE
COMMENDANDO STUDIO HIPPOCRATICO

habita

Cum Publicum Institutiones Medicas prælegendi Munus in Academiâ Lugduno-Batavâ inchoaret.

LUGDUNI BATAVORUM, Duplicate

Apud ABRAHAMUM ELZEVIER,
Academiæ Typographum. M. DCC. I.

Prostant apud JORDANUM LUCHTMANS.

ILLUSTRIBUS ACADEMIAE LUGDUNO-BATAVAE

CURATORIBUS:

D. JACOBO, BARONI WASNARIAE

Toparchæ Opdamii, Hensbroek, Wochmeer, Spierdijk, Zuydwijk, Kernchem, Twikelo, Lage &c. Ordinis Nobilium Hollandiæ Membro, Equestris Foederati Belgii Militiæ Præfecto. Urbium Willemstad, Clundert, Arciumque Vicinarum Gubernatori. Supremæ aggerum Rhenolandiæ Præfecturæ Assessori. Ad Potentissimum Poloniæ Regem, & ad Serenissimum Prussiæ Regem, Plurimosque Germaniæ Principes Legato extraordinario &c. &c. &c.

D. HUBERTO ROOSEBOOM

J. C. Toparchæ in 's Grevelsrecht &c. Supremæ Hollandiæ Curiæ Præsidi. Præpotentium Ordinum nomine ad Causas Ecclesiasticas, Synodumque, Delegato, &c. &c.

D. HENRICO DE BLYSWYK

J. C. Reipublicæ Delphensis Viro Consulari, Societatis Indicæ Moderatori, Potentissimorum Ordinum Generalium Collegii Assessori &c. &c.

EORUMQUE COLLEGIS

AMPLISSIMIS GRAVISSIMIS

REIPUB. LUGD. BATAVAE

CONSULIBUS

D. THEODORO SCHREVELIO J. C.

D. DANIELI VAN ALPHEN J. C.

D. CORNELIO VVITTENS J. C.

D. FRANSCISCO KERCHEM J. C.

NEC NON

Gravissimo Cultissimoque Viro,

D. JOHANNI VANDEN BERG J. C.
Reip. Lugdunensis Senatori, & Judici. Illust. Acad. Curatt. à Secretis.

Hanc Dissertationem Consecrat

Venerabundus

HERMANNUS BOERHAAVEN.

ORATIO

DE

COMMENDANDO STUDIO HIPPOCRATICO.

Xigit hujus Loci auctoritas, atque ipſa hæc, quam ago, perſona, ut de rebus Medicis verba faciam.

Illarum, verô, quum magna ſit copia ad dicendum, eam eligendam putavi, cujus enarratio Medicinæ Cultoribus utilis inprimis eſſet, atque tempeſtiva.

His quippe omnis hicce apparatus, His omnis hæc dicata eſt feſtivitas.

Quid autem res ipſa monet? Quid tempus poſtulat? Niſi de eo agendum, quo, licet in arte medicâ

palmarium ſit, haud aliud tamen negligitur turpius, vel magis perſunctoriê tractatur.

Ex ſc. hoc ſeculo in ſcholâ Medicorum oſcitatio dominatur, an ſuperbia, ut ſpreta Hippocratis monumenta nullo in uſu, vix ullius habeantur pretii!

Hæc tamen ſcrutanda, hæc nocturnâ verſanda atque diurnâ manu prius, quam bonæ frugis quidpiam ab Medico in ægros redundare queat, perſuadere conabor.

Quæ dum in animum induco, late-patentem orationi campum nactus exſpatiarer pro rei copiâ; ſed reprimit impetum, verbaque mea in brevis horæ curriculum cogit, Veſtræ, P. C. Præſentiæ Majeſtas, Veſtri temporis Patriæ ſacrati juſta æſtimatio.

Illis minimê abuti, ſed eâ, quâ par eſt, cum veneratione frui animus dictat, dum contemplatur Veſtra in capeſſundâ feliciter Rep. Merita, atque Virtutes, quæ claro ſanctiſſimæ veritatis præconio æterna, gratæ Poſteritati laudis materiem, virtutum exempla dabunt.

Atticâ ergo lege, nullâ exordii pompâ gravis, pauca in medium proferam, quibus juveniles animos excitem, ut inflammato ſtudio rapiantur ad puriſſimos ſalutis fontes, quorum ſalubri latice ſua conſcripſit Pater ille atque Princeps Medicorum.

Hoc agenti attentionem parat, benevolentiamque conciliat rei opportunæ dignitas: timorem vero tollit,

lit, additque animum propria Vobis & ſpectata in audiendo ſemper lenitas.

Ut itaque propoſitum abſolvam, ante pauca de Officio Medici explananda habeo, quam de ipſo Hippocrate dicam.

Medicum eſſe atque haberi eum, qui corporis humani ſanitatem tueri, atque infeſtos ei morbos propulſare novit, omnibus in ore eſt.

Divinâ quisquis hâc arte pollet, primum ſibi in conſeſſu Apollineo locum vindicare, eumque dignê exornare poterit.

Neque verô aliis habet opus, quo ægrorum votis, ſuoque animo ſatisfaciat.

Pauca quidem hæc atque pulchra, quæ medicinam conſummant, etiam ignaris apparent, ſed rerum peritis ardua comperta ſunt.

Enimverô, ſanitatis natura & morborum in obſcuro latet; illorum cauſæ ſunt imperſcrutabiles; remedia haud ſatis habentur explorata.

Hæc tamen perſpecta tenenda illi, qui ad artis adſpirat perfectionem, res ipſa clamat, conſentiunt omnes.

Sed magnum ſemper inter Auctores, Scriptoresque rerum medicarum, certamen fuit, vine rationis, an experientiæ uſu medicina magis procederet?

Neque defuerunt unquam præclaro ingenio Viri, qui utrumque horum per ſe indigens, alterum alterius auxilio perficere, cum laude laboraverunt.

Ægri enim, ante nata medicinæ primordia, morborum cruciatibus impulsi ad certos dolores in certa tentaverunt remedia; quorum ubi nonnulla fortunâ magis, quam arte salutaria comperissent, eorum annotatione prima jecerunt artis fundamenta.

Postea verô ægrotos in forum & compita exponentes unumquemque prætereuntium similia forte passum lege latâ compulêre, ut laboranti esset solatio, ut manifestaret remedium, cujus auxilio ipse ejusdem mali pericula effugerat.

Cernitis A. alterum Medicinæ statum, quem sapientiæ humanæ antiquissimi auctores Babylonii, & Chaldæi inchoaverunt; à quibus, ut artium reliquæ, derivatus in Ægyptum, pro subtilitate atque industriâ Gentis, sensim magis magisque fuit promotus.

Quid enim? morborum species, & auxilia votivis insculpta tabulis ad delubra Deorum suspendendo, atque unicuique malorum singulos præficiundo medicos, indigestam experimentorum molem bene & compositê digesserunt in formam artis, usui accommodatam.

Postremô, progresso cum tempore usu, sola remedia non sufficere experti mortales judicium rationis implorabant, cujus sibi luce imprimis opus esse, ad dignoscenda & curanda mala, in plurimis & solius ratiocinii lumine distinguendis circumstantiis, dudum observaverant.

Tum-

Tumque ſtatim, ut in talibus fieri natum eſt, ſubtilitati ingenii magis, quam experiundi tædio dediti, ea, quæ ſapienter, & ex rei neceſſitate à Majoribus conjuncta acceperant, ſeparaverunt.

Tum, ne conſultâ quidem experientiâ, excogitatam ſpeculatione rationis diſciplinam nobis obtulerunt.

Verum, licet ad eloquentiam compoſita, & Philoſophantibus accepta brevi adoleſceret, ægris tamen pernicioſa comperta fuit & fatalis.

Neque mirum id videbitur ei, qui in rem ipſam introſpicere propius non dedignatur.

Eſt nempe tam ſanitas, quam morborum quilibet, definitus omninò effectus, oriundus ab determinato & ſingulari concurſu omnium illorum, quæ juncta, in illo effectu producendo, cauſæ officio funguntur.

Hanc ergô ut lege rationis inveſtigatam cauſam evidentiâ demonſtres mathematicâ, oportebit prius exactiſſimê cognitas habere ſingulas ejus proprietates & vires ſeorſim ſpectatas, atque deinde ex iis ad ſe mutuo comparationis ope relatis novas, quæ hinc deteguntur, invenire.

Quum verô mentis noſtræ intellectum non illuſtrent illæ proprietates, niſi per effecta ſua, quæ ſenſibus ſe cognoſcenda præbent; palam eſt, omnia illa, quæ cauſæ, accidentium, vel effectorum ratione in ſano vel morboſo ſtatu adſunt, indaganda & de-

ſcribenda eſſe, antequam de proſperâ vel adverſâ valetudine atque utriuſque mediis ſtatui quidquam poſſit.

Agitur hic enim de rebus ipſis, prout ab ſuis cauſis in rerum naturâ conſtituuntur: quæ ſemper ſingulariſſimæ, & à peculiaribus circumſtantiis undique dependentes ſunt; in quas proinde vis demonſtrationis abſtractæ, univerſalis, & indefinitæ non eam lucem infundit, quæ rebus gerendis requiritur.

Si autem tanta ægritudinum varietas, ſi in unaquâque illarum tam multa obſervanda, ut ratiocinii tantummodo colligantur fundamenta! quis erit, qui vitæ fluxam fragilitatem non deploret? ſtupiditatem attentionis quis non doleat? inprimis, quum tot impedimenta nullâ arte evitanda, occupatum in his animum quâvis horâ avocent, atque in averſa abripiant.

Tanta hæc, tamque difficilia ſunt, ut nulli mortalium ætas opportunitas, corporis vel animi vires ſufficiant, ut ab ſe uno hæc abſolvenda ſperet.

Quorſum igitur hæc diſputo? Ut intelligatis quam neceſſarium ſit, ut ex aliorum laboribus eligamus, nobis quod ex uſu ſit; Ut videatis, conſulendos eſſe à nobis mortuos, ſi vivos imperitiæ primô diſcentium ſi eos primorum experimentorum periculis eripere ſtudemus.

Ita ſe res habet, vel de integro ſemper eſt ineunda ratio, adeoque unius ubique induſtriâ ſtabit vel cadet medicorum ſcientia, quod quam abſurdum ſit, patet; vel

vel inevitabilis incumbit neceſſitas legendi ſcripta eorum, qui ante nos de hâc arte commentati ſunt.

De hoc quum liquidô conſtet; quod ſupereſt, inter illos præter omnes noſtrâ attentione digniſſimum eſſe Cöorum Principem, haud equidem difficulter demonſtrabo.

Quodcunque in adverſaria medica referri meretur, ut ſcribendæ hiſtoriæ & dirigendo ratiocinio inſerviat, tam evidens ſit oportet, ut de eo ſanæ mentis dubitet nemo, vel cum ratione diſputet.

Neque minus neceſſe eſt eâdem illud narrari ſimplicitate, quâ ſenſibus ab ipſâ naturâ revelatur; Huic omnis nocet factorum immutatio, obeſt additamentum aut detrimentum rei vel minimæ.

Talia quæ ſunt, clara, vera, atque æterna erunt, & relata ad cauſas indagandas eam habebunt rationem, quam in Geometricis data habent ad quæſita.

Quisnam verô aptus erit, in factorum hiſtoriâ, ſolam naturam ducem ſequi? Quis non divagabitur? Quis dubitandi occaſionem evitabit? Solus ille, meâ quidem ſententiâ, qui omni partium ſtudio liber, nulli opinioni ſerviens, omni denique præjudiciorum amore vacuus, ea diſcit, ea recipit, ea narrat, quæ videt.

Hîc autem provocare juvat ad unumquemque Veſtrum, cui Veterum placita, vel Recentiorum ſuper hac re ſcripta excuſſiſſe, volupe fuit.

Recolatur memoria, atque inter tot Scriptorum millia,

millia, unus modo nominetur, qui & ſua tractet, & ad liberæ veritatis ſanctitatem caſtigatus ſit.

Solus ille noſtræ ſcientiæ Conditor, mirâ hîc puritate nitet, ſolus liber eſt.

Nuſquam precario quatuor elementorum figmento, vel editis inde ſuppoſitâ nativitate quatuor primariis qualitatibus morborum fata obſcurat, vel nativos ſanitatis inquinat colores.

Nunquam inanis de primâ temperie ſimplicium vitæ ſtaminum diſceptatio ejus animo offecit, quo minus in veros rerum eventus penetraret.

Fruſtrâ in prudentiſſimo Viro acria illa de calido innato, de radicali humido certamina quæſiveris.

Non ullibi tot ſubtiles, atque adauctis evanidas diſtinctionibus morborum atque cauſarum differentias apud magnum medicinæ Parentem invenire eſt.

At joco quidem ille, non refutatione dignus ſeriâ, qui ludicrâ operâ abutens, Chemicis deceptum fabellis Præclarum Senem, orbi imponit: quaſi ſc. ſuavia illa de acido, & ſale ex cineribus reſuſcitato ſomnia, tantum optimæ menti veternum incuſſiſſent, ut in deſcribendis naturà & remediis malorum haud deliraviſſet aliud. Non ita eſt.

Meruit hanc laudem & meruit fere ſolus, quod non viſa nullibi effinxerit, quod videnda nunquam neglexerit, quod opera naturæ narraverit, non autem

tem detorſerit, vel mutaverit, quo labili aliter Hypotheſi honos permaneret & perennitas.

Qui, quum talem ſe geſſerit omni vitâ, digniſſimus certê fuit, qui duraturam per tot ſecula obſervatorum delineationem poſteris conſecraret: atque vel hoc nomine omnem bonorum diligentiam, omnia ſtudia ad ſe trahere meretur. illi tamen jure adjungas paucos quidem, ſed ejuſdem caſtitatis obſervatores religioſos, ex ejus doctrinâ ſapientes Aretæum ex Cappadociâ, atque Rufum Epheſium, vel alios, ſed paucos admodum ante Galeni tempora, Gtæcos. Componantur vero Cöorum oraculis cæterorum, qui de medicinâ ſcripſerunt, inventa.

Vah quot commenta opinionum! Quibus decepti, pars rerum apparentias eo narrant ordine, quem ſuaſit, cui ſerviunt, Philoſophorum ſecta, alii rerum faciem ementitis coloribus deturpant; reliqui verô parum ſolliciti de factis, indagini cauſæ phyſicæ, omne applicant ingenium.

Alterum, quod in hiſtoriâ medicâ requirit ratio, eſt dictionis ſimplicitas res ipſas brevi & perſpicuo ſermone explanans.

Quo ſales? quo joci? quo fabulæ? ubi res agitur maximê ſeria, atque præ aliis graviſſima? Abſit ſtudio conquiſita vocum obſoletarum obſcuritas! abſint Rhetorum flores, & verborum lenocinia! abſit vana & in hoc negotio intempeſtiva Hiſtoriæ antiquæ

B oſten-

oſtentatio! Neque ſubacti Vir judicii pompoſam variarum de quæſitâ veritate ſententiarum enumerationem deſiderat, neque ſubtilem & præmaturam cauſæ ultimæ inquiſitionem.

Literatorum epulis ſuaviſſima hæc condimenta ſtomachum movent illi, qui id unum ſedulô operam dat, ut certa & clara ſigna atque remedia utriuſque valetudinis addiſcat; qui id ſibi inprimis credit negotii datum, ægris ut placeat, non eloquentiâ, ſed ſanatione.

Nos, quibus nihil penſi eſt ſcire quid mellita lingua, quid acre ingenium de medicinâ dictet, Hippocratica folia, Sibyllinis veriora, revolvamus, in quibus gravia naturæ oracula ſonant. Illis intento, non obtunditur judicii acies verborum obſcuritate; ambagibus reſolvendis, conciliandis adverſis bonum non conteretur otium; Sed ſenſu turgens Laconum brevitas, Atticâ perſpicuitate facilis, graviſſima rerum pondera legentibus revelabit.

Si ab uno diſceſſeris Hippocrate, quis illi par? Si uſquam, hic vero locum habet vetus illud, rari boni.

Qui enim animi inſtruendi ergo ad reliquos adit Auctores, vel recoctâ reficietur crambe, aut meram offendet barbariem, aut poſtremô affectatam, ſed inopportunam oſtentationem linguarum, Antiquitatum, Hieroglyphicorum & fabularum.

Adeô

Adeô pauci ſplendorem referunt artium præclariſſimæ debitum!

Dum enim inter Arabas, atque barbaros Galeni interpretes ſpurcitiem ſermonis deteſtamini, apud eruditos, qui in Hippocratica commentantur, plura invenietis, quibus diſertum oratorem, quam quibus utilem ægris perficiatis medicum.

Sed ego hæc omitto. reſtant enim alia, & majori pondere argumenta, quorum vi, omnibus aliis præferendus demonſtratur Hippocrates.

Verum ad quid me convertam? Quid dicam prius? Larga eſt & dubia rerum memorabilium copia. Quid itaque memorabo? An vividam illam, atque nullo fractam labore attentionem animi, quâ ad omnia circumſpexit? An admirabilem, neque unquam torpentem diligentiam, quâ quidquid ad rem facit, indagavit? An incomparabilem & pluſquam Humanam, quâ ſuo parta labore orbi communicavit, benevolentiam atque fidem? Quodcunque horum ſpeculatur animus, agnoſcit ubique ſupra invidiam clarum, ubique ſupra humanam ſortem felicem, ubique verum, Apollinis æmulum, Coörum Æſculapium! Quæ ſint, quæ fuerint, quæ ventura examuſſim omnia in quâlibet ægritudine referre, ſoli datum fuit oculatiſſimo illi naturæ contemplatori.

Si quis advertit animum ad miram illam, quâ Prudentiâ diſtinguit natos per Medicum, Miniſtros,

Medicamenta, atque ægrum in morbis errores, ab iis malis, quæ ipſa morbi indoles produxit, Lynceum ſibi, Phosphorum aliis fuiſſe pronunciabit.

Ego equidem, quod res cogit, ita ſentio A. omnes, quorum memoria exſtat, omnium ſeculorum viros medicos, tot in morbis phœnomena, ne junctis quidem operis deſcripſiſſe, quot nobis relinquenda curavit, ſolus ille arcanorum vitæ ſcrutator.

Quis anniverſarias cœli tempeſtates, ut ſolennium morborum cauſas, evulgavit? Hippocrates.

Quis peculiares aëris viciſſitudines, æſtus, frigora, imbres, ſqualores, ventorum furores, horumve ſilentia, hos illoſve morbos generare, aperuit? Hippocrates.

Quis ex regionum ſitu, naturâ ſoli, aquarum copiâ, motu vel ſtagnis, quis ex telluris exhalationibus, ex montium poſiturâ, cauſas popularis necis detexit, quis integras hâc ſapientiâ gentes ſervavit? Hippocrates. O ſalutarem generi humano, neque unquam ſatis laudandum Virum. Nam quid Ego, de induſtriâ illius dicam? Quâ vitam, victum, potum, labores, atque mores Gentium examinans, in ortum vernaculi ipſis mali penetravit. Quid memorem relatas ab ipſo eas rerum minutias, quarum adſpectum refugerent ignari, quas tamen illius monitis prudentes ſatis graves experiuntur.

Vos, quibus in adyta veritatis penetrare, amor eſt, in-

intrate firmo pectore in penetralia Salutis, quorum atria tabulis Hippocraticis ſuperbiunt, quibus ille naturæ oracula de Aëre, locis, atque aquis inſcripſit.

Verum ſi major menti veſtræ cupido, neque veſtibuli ornamento contentis ipſum muſæum ingredi lubet; ite audaces, ut contemplemini Venerandum Senem deſcribendis epidemicis occupatiſſimum: neque mora erit, quin audituri ſitis gravem Sapientis vocem, quâ dictat ſuis; non obſervanda tantum ſexus, ætatis, atque indolis diſcrimina; non modo notanda exercitia, mores, victum ægrorum; neque aëris ſufficere deſcriptionem, quoties deſignandi ſunt illi, qui hâc illâve populari peſte præter cœteros egregiê infeſtati fuerunt. Sed videbitis præterea eum depingentem oculorum, capillorum atque cutis nativos colores; cernetis exarantem an lingua volubilis an balbutiens, an vox gracilis an verô gravis fuerit: atque infinita quidem talia, non hic memoranda, ideo omnia vos docet; ut ſingulare cognoſcatis temperamentum eorum, qui graſſanti malo magis obnoxii erant, quam reliqui, qui illis notis deſtituebantur.

Eo hæc vobis inculcat, ut ducem habeatis, cujus ad exemplum voſmet in obſervandis ægris geratis.

Eo hæc adfero, ut conſtet, ſigna dignoſcendi morbos neminem exactius, propria illis mala neminem accuratius, artem de illorum fatis vaticinandi neminem verius tradidiſſe.

Sive illorum primordia, incrementa, exitus, ſive & miras illas, atque rarô deſcriptas permutationes addiſcere juvat, ſolus ille honeſto ſatisfaciet deſiderio.

Et dubitamus adhuc in noſtrum commodum uti tantorum laborum fructubus! Aut ex eo colligere facta ſine periculo, quæ novo aliter diſcrimine diſcenda erunt?

Sed deficeret dies, ſi cuncta attingerem; Et Vos A. qui perſpicientiam Viri in detegendis morbis admiramini, ut de felicitate, quâ eoſdem profligaverit, pauca dicam, exſpectatis.

Ita enim in artis exercitatione ſe geſſit, ut ſuo docuerit exemplo, poſt nitidam morborum delineationem, haud aliud medico incumbere, quam ut probè compertam, atque ſucceſſuum proſperitate confirmatam eoſdem tollendi viam inveniat.

In his inveſtigandis, fuerit ne altiori uſus ſapientiâ, an in communicandis candore animi, haud facile dixerim.

Priori certê ſe, alterâ virtute nos ab erroris periculo liberavit: Hanc gratos agnoſcere, mirari illam; imitari utramque decet.

Nulla Viro in applicando remedio temeritas,
Nulla illi in obſervando effectu feſtinatio,
Nulla in ſiniſtris eventibus occultatio,
Nulla in extollendis proſperis jactantia.

Obtemperans morbo, ei imperat: ſuis illum artibus vincit.

vincit. Dumque deficientis vitæ vires erigit, vel furentis in ſua damna impetus temperat, pauca, ſed certa, vilia, ſed apta remedia invenit.

Non in comparandâ Horum varietate, quod vanum, ſed in cognoſcendâ vera & tempeſtivâ illorum neceſſitate, quod in hâc re ſummum, ſollicitus, quibus opus eſſet, & quali eorum exhibitione, cogitavit. Non ad abditas, ſed evidentes reſpiciendo cauſas, certa & explorata dubiis præferebat.

Quis veſtrum non ſuſpiciat? Quis medicorum non imitetur? Quis ægrorum non optet ſuis malis medicum, fulgentiſſimum illud Græciæ dicam, an Orbis Lumen?

Ille morborum itinera atque velocitates ſpeculatus, atros Horum alboſve dies obſervans, materiæ morboſæ motibus vel moderans vel obſecundans, ejus cruditates digerens, matura per vias ab ipſo morbo indicatas comitans, eorum ſeceſſus dirigens, expellenda Promovens, imitator denique & auxiliator potius, quam temerario auſu perturbator, omnibus ſalutis, nulli necis artifex celebrandus eſt.

Nocentia, quæ ſors, juvantia, quæ ars vel caſus obtulit, rimatus, remedia reperit: tempus, modumque quo hoſtem viſceribus excutit ſibi permiſſa natura, contemplatus, utendi medicamentis regulas ſtabilivit.

Ea poſtquam annoſâ, & quotidie excultâ munivit

ex-

experientiâ; poſtquam mille eventuum felicitate comprobata dedit; tum demum ſatis idoneê inſtructum ſe exiſtimavit, qui Herbarum, foſſilium atque animalium virtutes traderet. Neque nudas enarraviſſe illas contentus, cautelas addidit & monita, quibus artis imperitos ab ejus exercitio arceret. Si vera audire juvat, ſi vera eloqui ſine invidiâ licet, hæc vera eſt, hæc ſola eſt ægrotis ſuccurrendi via. Non eſt, non invenietur alia, niſi quâ in perniciem humani generis, non in ſalutem itur. Unica hæc admirabilis, Utilis, imo propê divina eſt, quam calcavit, quam nobis & opere & verbis Præmonſtravit artis Auctor.

Vos, O præclari Juvenes, Sacrata Phœbo Pectora, quibus re quam oratione convinci gratius, ipſam accedite ſcaturiginem in vitæ ſolatia ſalientem; cujus ſalutari lymphâ diffluunt, quæ de Morbis, de Affectionibus, de Internis, atque de prædicendi Arte vobis volumina dedicavit.

Heu! quantum deſcivit ſequutis dein ſeculis à priſcâ gloriâ Medicina! Quam turpiter ab efficaciſſimo artis Magiſtro, Uſu, ad figmenta ludentis ingenii defecit!

Damnoſa quid non imminuit inertia! dum ab laborioſâ obſervatione, ad Philoſophorum placita, ab dictatis naturæ, ad garrulitatem, ab Hippocraticis effatis, ad lubidinem fingendi devolutam dolemus!

Quis

Quis æquo ferat animo jactari palam & ubique ſanationes malorum, quæ, ſi jactatâ medelâ pellere tentes, irritata & aucta, non ſublata, neque ſopita indignamur?

Cuinam ea lenitas, ut non commoveatur tot circulatorum Panacæis?

Apage anili vix dignas lucubratione Perſonatorum Chemicorum fabellas! Apage vana promiſſa, in artis Hermeticæ dedecus nata! Apage Cyclopas, qui Phœbi ſacra Vulcano dicant, qui artium utiliſſimæ Chemiæ uſum in cyclicorum technas convertunt! Quantæ tamen auctoritatis hæ nugæ pluribus habentur, neque naris tamen obeſæ viris! Quaſi ſatis non fuiſſet ſimplicium numero, compoſitorum confuſione, methodorum mole obrui, niſi in malorum complementum impudentis ignorantiæ portenta acceſſiſſent!

Sin verô ad alios te converteris, minus formidoloſa quidem, ſolida tamen in hâc re vix reperire dabitur: Qui enim rerum uſu occupati, rarô ſcripſere; cæteri inventa rationis diſputatione, vel tradita ab aliis deſcripſerunt remedia & medendi formam.

Reſtat ergô, nam plura urgere vetor, inter omnes optimus Hippocrates.

Sed alia aliis mens eſt: durum his, atque alienum à veritate videtur, quod perſuaſum volumus; quos quia, neque rationis ſpecie carent, audire fas eſt.

Nonne, rogant, obſervationis uſu conſtat Medicina? Ajo.

Nunquid ergo temporis filia, ab eodem incrementa capit? annuo.

Ergo ſub Primæ artis Conditore infans imbellis humi ſerpſit? neque id negaverim.

Itaque ſub primo inventore Hippocrate rudis, tot dein ſeculorum cultu polita, hoc tempore maſculo vigore ſplendet. Id vero affirmantem multa neſcire neceſſe eſt: Errat qui ſuis modo Sapuiſſe Virum credit, & rem ignorat.

Teſtor Hiſtoriarum monumenta, quæ docent ab Apolline, primo inter Grajos Medico, oriundum Hippocratem, primævæ in Græciâ medicinæ arcana hæreditario jure poſſediſſe. Phœbi proles Æſculapius tradita ab eo ſecreta perfecit, ſuiſque inventis aucta poſteris reliquit: ab hoc dein deſcenderunt, quæ admiratur antiquitas, medicinæ lumina! Celebrat enim Chriſamidem, Cleomuttadem, Theodorum, Soſtratem, Nebrum, Cnoſidicum, Hippocratem majorem, atque noſtri Genitorem Heraclidem, omnes medicos, omnes arte claros. Adeo ut in Hippocratem de traduce in traducem propagata ſint artis myſteria; quem rectâ ſerie ab ſtirpe nonum decimum in ſuâ familiâ fuiſſe medicum accepimus.

His ubi curas, diligentiam, longævam ætatem, peregrinationes artis ergô per Babylonios, Ægyptios,

Seras

Seras & Indos ſuſceptas, addideris, liberatus hoc errore; rudem Medicinæ admotum non arbitraberis.

At ille, quamvis tam amplis ſuæ gentis inſtructus eſſet præceptis, non acquievit: intelligenda aliorum dogmata putans, quæ jam tum evulgata erant expendit.

Erat eâ tempeſtate famâ notiſſimum in Cnido fanum, cujus parietes undique obvelati tabulis, in quibus continebantur Hiſtoriæ pulcherrimarum in faciendâ medicinâ obſervationum; Hoc ille Juvenis admodum inviſit, ſibique exarata deſcripſit, factus Cnidiorum arcanorum Symmyſta.

Neque adeo infantem tum medicinam fuiſſe credet, cui, vel eo tempore in ſectas eam diviſam, ſcriptis evulgatam, atque adfinium diſciplinarum auxilio promotam fuiſſe ex hiſtoriâ notum eſt.

Plura adferre ſuper hâc re ſuperſedeo; inſpiciat, cui lubet, libros de priſcâ medicinâ, de victu ſalubri, de cibo acutorum, & de iis, quibus manus medetur, omnes Hippocratis conſcriptos ſtylo.

Unum addam, ex innumeris, quibus acceptam à Parentibus vel Extraneis medicinam ipſe provexit.

Atque tale quidem id fuit, ut ipſi uni proprium, ipſi ſingulare fuiſſe, rerum omnis memoria teſtetur.

Theſſalum majorem natu filium in Theſſaliam, Draconem, qui alter ab illo annis erat, in Helleſpon-

tum, Polybium generum ſuum in aliam Græciæ regionem, tum ingentem Diſcipulorum numerum dimiſit per reliquam Hellada, omnes imbutos artis regulis, omnes inſtructos remediis, ut per totam Græciam ægris mederentur.

Hi expoſitos in trivia ſanare, morborum eventus, remediorum effectus annotare, ad Hippocratem cuncta referre.

En vobis adverſariorum Theſaurum! En modum adquirendæ ſapientiæ medicæ verum! Hæc felicia artis fata! Hæc fortunata tempora! Quum unus, atque idem Sapientiſſimus tot Artificum peritorum operâ uteretur! Quum omnium Coryphæus tot labores, tot experimenta aliorum ſuis perficiens in corpus redigeret ordinatum! Eant jam, qui ignorantiâ adflati vel invidia tanto Viro obtrectant.

Comparetur illi quem volunt; quam diſpar erit ratio?

Alii, quid unius, hic, quid plurium induſtria valeat, exhibet: Alii, ſuis modo vident oculis, hic multorum uſus eſt acie: Cæteri per ſingulos ægros, hic per eorum agmina experimenta fecit: Pauci, quid intra arcta unius Urbis pomæria morbi ſit, tradiderunt, Ille, quæ in tot vicos, urbes, regiones, & regna lues graſſaretur, obſervabat.

Hanc Ego Cauſam, quo minus alios huic pares ſtatuamus, inprimis magnam puto.

Pro-

Profectô, Sapientia artis major longê in illo fuit, qui tantis ad medicinam auxiliis usus est, quam in reliquis, qui, quamvis cætera æquales, his destituti fuerunt.

Atque inde natam arbitror, eorum, quæ scripsit, æternitatem; Hinc ortam puto, illorum quâ viginti trium seculorum examen sustinuerunt; integritatem.

Evolvatur illorum ordo, mutata Hippocraticæ veritatis facies nullibi apparebit.

Excutite Grajos, cognoscite Romanos, versate Arabas, repetitam atque confirmatam ubique invenietis doctrinam Hippocratis.

Ex his enim, quorum ad nos memoria pervenit, Diocles Carystius, Aretæus Cappadox, Ruffus Ephesius, Soranus, Galenus, Ægineta, Trallianus, Aetius, Oribasius & alii, quidquid habent eximii, Illi debent.

Romani, quos inter Celsus excellit & Plinius, Hippocratem Numinis loco habent, ad ejus effata, ut ad oracula, confugiunt.

Arabum optimi purum putum describunt Galenum, qui ubi verus ibi totus Hippocraticus est.

Inter recentiores de medicinæ usu scriptores, paucos, si ulli sunt, Veterum perfectionem attigisse dolendum, quum reliquas artis medicæ partes cum gloriâ eos exornasse, atque priscorum, inventa, longê superasse exsultemus.

Unum eximium habeo Thomam Sydenham, Angliæ lumen, Artis Phæbum; Cujus ego nomen ſine honorificâ præfatione memorare erubeſcerem: quem quoties contemplatur, occurrit animo vera Hippocratici Viri ſpecies, de cujus erga Remp. Medicam meritis nunquam ita magnificê dicam, quin ejus id ſit ſuperatura dignitas.

Sed reverſo, unde me deduxerat Optimi Viri contemplatio, objicitur: An ergo ſolius Hippocratis intellectum Medico ſufficere, aliorum labores illi nec decoros, nec utiles, neque neceſſarios exiſtimem?

Minimê. Ingentes Viri defectus, quos habuit, quos agnovit, ſciens, minimis tamen urgeri demonſtrans, optimum prædico.

Inter ignariſſimos autem habear, Si Veſalii, Aſellii, Harvæi, Pecqueti, Uberii, Whartoni, Drelincurtii, atque Bartholinorum, quibus corporis humani fabricam explicarunt, inventa ignorem; ingratiſſimus audiam, niſi venerabundus illorum dignitati aſſurgam.

Uni Malpigio liquorum ſemitas, Spirituum rivos, Uni Malpigio Dædaleam viſcerum ſtructuram, Uni Malpigio quidquid ad totam corporis compagem ſpectat, patuiſſe, quis ignorat?

Summos in re Herbariâ profectus & novi utcunque & laudo; Caſtigatam ſeculi induſtriâ Chemiam; amo, atque colo.

Mecha-

Mechanicorum, Aquilegum, atque Phyſicorum radiis illuſtratam eam ſcientiæ partem, quæ naturales corporis actiones explicat, atque hoc nomine Boylæi, Borelli, Bellini, Malpigii, Pitcarnii atque aliorum utiliſſimos eſſe conatus, omnis clamabit poſteritas.

Quapropter, ut quæ ſentiam liberê, ſed compendio dicam; non ineptê equidem, opinor, is, qui Geometrica atque Arithmetica ptimô inſtillanda, ſuadebit, animis eorum, qui Phœbo devoti ſunt.

Hujus conſilio ipſa ratio, ipſe ſuffragabitur Hippocrates; imo ejus ipſe filio ſuo, in datis ad eum litteris auctor eſt, addito illo argumentorum pondere, quo vel invitiſſimo aſſenſum exprimat.

His imbuto, præclara hujus ævi inventa addiſcenda per omnes medicinæ partes.

Poſtremô autem, ubi, quod primarium eſt, artis exercitio ſe accingere ſtudenr, ubi morborum fata, ubi Sanandi Regulas addiſcere cupiunt, tum vero ante omnes alios conſulenda Hippocratica, arbitror.

Unum reſtat hominum genus huic adverſum ſententiæ: quibus placet ex Univerſalibus rerum principiis, materiâ, motu atque figurâ corpuſculorum, à priori, ut vocant, demonſtrare ſanitatis, morborum, & medicamentorum naturas. Poſtulatorum illi copiâ, datorum inopiâ haud quaquam deterriti, indeterminatam effingunt Hypotheſin, ex cujus aſ-

ſer-

ſertione ſi viâ analyticâ & plauſibilis ratiocinii ſpecie unum alterumve ſatis generale deduxerint, rebus id applicant, atque inde ſanandi regulas ex ſuo ingenio excogitare non verentur.

Verum, quantâ ſpe decidant, tum demum conſtat, ubi hæc ſubtilitatis figmenta rebus gerundis adhibere, cum ſummo ægrorum damno experiûntur.

Atque utinam hi, quibus Mathematicorum viam laudare ſolenne eſt, re illos, non verbis modo, ſequerentur.

Diligentius data, prudentius demonſtrationes, tardius concluſionem formarent.

In ſolvendo problemate non ad unam forte obviam, ſed ad omnes, quæ propoſitionem determinant, conditiones attenderent.

Figuras adeoque incognitas, velocitates incompertas, meatuum obſcuritates, Elementorum generalia, pro claris atque diſtinctis demonſtrationum fundamentis non admiſiſſent.

Quid enim jubent Geometrarum leges? in demonſtrationibus rerum naruralium, quæ ſemper ſingulares, definitæ, atque ab aliis omnibus per minima diverſæ ſunt, colligenda eſſe quæcunque ullo nomine ad eas ſpectare obſeruantur, ſive has præcedant, comitentur, vel ſequantur: illa dein collecta monent cognoſcenda eſſe ſingula quam clariſſimê, denique ad hæc omnia ſingula-

gulatim probê cognita attendendum quam accuratissimê, atque ita demum concludendum, prout hæc omnia ſimul exigunt, ſeveritate ſummâ.

Ita res ratiocinia, non hæc illas determinarent.

Ita concluſiones non vagæ eſſent, cuilibet aptandæ quæſito atque abſtractæ, ſed definitæ, exactæ, atque rem hanc ſingularem, prout eſt, deſcribentes.

Tantum ergo abeſt, detrahi obſervationum dignitati per Mathematicos, ut contra nulli clarius earum pretium demonſtrent.

Sequantur itaque, id enim unicê ſperamus, optimos veritatis Cultores Geometras!

Quam arctos fines ſuis habebunt fictionibus!

Quæ horum ſeveritas præcipiti illorum ratiocinio moderabitur!

Quam dura ipſis incumbet neceſſitas imitandi Hippocratem, antequam ratiocinia valere in hâc arte poſſint!

Atque his hæc ſufficiant! Rationi enim quisquis dicto audiens, haud difficulter ab errore reſipiſcit.

Alios autem non moramur, qui, neſcio quibus inſulſis ſalibus, aut tectis inviſibilium machinulis ſuperbi, vix ſibi viſum vilipendunt Naturæ Genium.

Illis equidem, ſi quidquam fuiſſet penſi, non tam inepta de ſummo Viro judicia evulgaviſſent.

Ad Vos, quorum pectora Salutis humanæ amor inflammat, Ad Vos, egregia Juvenum manus, mea ſe tandem convertit Oratio.

Utile inprimis eſt, atque decorum conſilium, quo illi ætatem devovetis ſapientiæ, cujus uſus miſeris mortalibus cœleſtis habetur.

Omnem laudis meretur memoriam ſpectata ſatis ſollicitudo, atque induſtria, quâ perfectê prius discere, quam exercere ſtudetis eam artem, cujus abuſus humanæ genti peſtiferus atque exitialis eſt.

Audiviſtis ea, quibus inſtructos eſſe decet Medicinæ candidatos; Audiviſtis, ubinam illorum vobis liberalis detur copia.

Quis enim Veſtrum ignorat, quos ſuis Hippocratica Pandora Theſauros diſtribuat? Horum & cupidi & potiri eſtis capaces.

Eſt enim in medio poſita palma, volens faciliſque ſequitur, Vos inprimis, quibus innatæ dotes arte cultiores omnia felicia, omnia pulchra promittunt. Divitiæ, decus, gloria vos exſpectant, quique hæc longe exſuperat, animus pulcherrimê actorum conſcientiâ lætus.

Si ergô ad Sapientiæ, cujus hæc præmia ſunt, Principatum adſpiratis, Illum ſectemini, qui eam condidit: facile iis artibus hanc ſcientiam augere eſt, quibus initio parta fuit.

Non

Non eſt, quod ignorantiæ pericula, dubitationis ſcrupulos, temeritatis errores horreat, qui conſulit effata Maximi Medici: luculenta eſt, pura, omnique errorum fœce purgata doctrina, quæ tot ætatum, hominum, artium atque experimentorum operâ caliginem diſcuſſit, quâ involvebatur tecta veritas.

Qui medicæ laudis gloriâ ducitur, haud felicius eam conſequatur, quam ſi audiverit Hippocratem: Hippocratem, qui peritiæ famâ perruptis Hellados clauſtris, in Perſiæ regiam atque hinc per totum transvolavit orbem: Hippocratem, qui æternâ artis gloriâ decoratus temporis edacitatem incolumis ſuſtinuit: Hippocratem, qui omnes Humanos, quid Humanos memoro? Qui divinos honores vivus accepit, mortuus ſibi confirmavit.

Eumne ſequi dedecori cuiquam ſiet?

Eum? Quem & Theſſali, & Coi, & Argivi, & Macedones & Athenienſes, quem & Phocenſes & Dorienſes ob ſervatam arte Patriam cæleſti honore decoraverunt?

Quam laudabile, quam glorioſum eſt eum imitari, ad quem colendum omnes Bonos habemus auctores!

Quam turpe, eum contemnere, quem Illyrii, quem Pæones, quem Barbari Reges publicis legationibus ut genium tutelarem imploravere!

At, ſi quem honeſta magis rerum, quibus vita commodê fertur, quam gloriæ cupido tenet, talem ſe gerat, ut Illi reddatur ſimilis; cui Perſarum Rex, auri quantum vellet, obtulit, cui tot Gentes tanta munera, virtutis præmia, miſerunt.

Quot nobis Hiſtoria Viros memorat, quos ſola Hippocratica Doctrina Regibus charos, opibus affluentes, famâ celebres effecit?

Vos verô, qui altiora ſpiratis, qui virtutem ſibi ſolam habetis præmium, qui ſapientiam ambitis, cujus exercitatio ægris ſalutaris, Patriæ utilis, Parentibus glorioſa, Vobis honeſta ſit; in hujus Viri laboribus vos exercete.

An de peritiâ ejus dubitetis? quam ſcripta Viri, quam ſecula, quam omnes Boni uno ore prædicant.

An verô de fide? Sed hanc res ipſa, hanc omnes celebrant Hiſtoriæ.

An de pretio ſcriptorum? Verum artium inventrix, atque earundem æſtimatrix optima Urbs Minervæ, eorum Auctori ob evulgata eadem ſacros honores decrevit.

At enim, quis dixerit genuinos ad nos codices perveniſſe? Stylus, res, omnes veteres ordine eum ſequuti, atque inter illos Princeps cum Erotiano Galenus.

Quid ergo! Quum tuta & expedita, quum decora atque utilia omnia cernatis, hunc amplexemini, qui horum Vobis Auctor.

Si

Si placet, en paratum me adhortatorem, en ſocium; qualem vultis, habetote!

Vobis operam meam, Vobis, ſi quid in me laudabilis poſuit natura, ſi quid effecit exercitatio, id omne dico!

Veſtris prodeſſe ſtudiis, ea demum votorum mihi ſumma!

His dum invigilo erit hic mihi labor, hæc mei inſtituti ratio; Ut ſcilicet in deſcribendâ primo loco corporis humani fabricâ noſtri ſeculi locupletiſſima inventa promovendæ medicinæ applicentur.

Illuſtratum ſpeculatione noſtræ compagis animum exhilarabit deinde contemplatio tot, tamque diverſæ indolis liquorum, qui per Mæandros dedaleæ machinæ circumacti, variis locis varii oberrantes, vitæ motuſque nobis officia præſtant.

In hâc verô materiê exaſciandâ, Helmontii, Boylæi, Tachenii atque Travagini operâ utentes laudem Chemiæ Juſtam agnoſcetis. Hac in parte fulgebunt luculenta illa de transfuſis atque injectis in vivorum venas liquoribus experimenta.

Hæc ubi experientia atque ratio illuſtraverit, dabo operam ut fide Hiſtoricâ enarrentur ea, quæ ægro vel ſano actiones eveniunt ſpontaneæ vel arbitrariæ: Ubi opus erit conſulere Veterum atque Recentiorum obſervationes, quibus præfulget Hippocrates;

Ex his dein ſummo collectis ſtudio, tanquam ex

 datis

datis problemata naſcentur, in quibus ſolvendis Mechanicorum, Aquilegum atque Chemicorum imploranda auxilia, & Geometrarum methodus, eâ tamen lege, ut facta ſemper factis potius explicentur, quam figmentorum licentiâ.

Recreatam hâc ſpeculatione & firmatam mentem res ipſa methodo medendi adjunget; in hâc verô ſtabiliendâ Hippocrates, Sydenhamus atque pauci præter hos veri Medici conſultores nobis & auctores erunt.

Denique horum præcepto firmis, obſervandi arte, dignoſcendi judicio, providendi ſagacitate, atque agendi prudentiâ inſtructis, quid aliud incumbet, quam remedia horumque indicare fontes?

Veterum hîc ſimplicitate non contemtâ, quæ Chemicorum labor bona dedit, adjungam, horum præparationes ipſo vos opere docebo.

His finibus coërcebo mea; hæc decurſui meo meta erit.

In his quicunque meum conſilium, vel adjumentum ſibi aliquid efficere poſſe judicat, ſuo me jure utatur!

Altiora quidem illa quæ Medicum conſummant, Clariſſima hujus Academiæ Lumina, Artis Salutaris Profeſſores vobis demonſtrabunt.

Cæterum Ego Illos ætate, ſapientiâ, & loco Priores, conſilii, factorumque meorum Auctores Venerabor.

Ut ita unâ mente, uno animo ornandæ Salutis Ædi invigilemus!

Utinam

Utinam his pro voto inchoandis, atque omnis vitæ curriculo perficiundis vires dederit aptas Salutis Auctor & Consummator Deus!

Tum demum confiderem aliquam me posse gratiam referre vobis, Viri Illustrissimi, Minervæ Batavæ Curatores, Patriæ Patres.

Neque enim me fallit, quantum cum maximo Vestro favore negotium sustineam.

Vestræ Munificentiæ, Amplissimi Viri, me supra reliquos mortales devinctissimum semper profitebor.

Tantis beneficiis, Vestrisque de me conceptis votis, ut pro eâ, quâ sum tenuitate, utcunque respondeam, summis animi & corporis viribus acerrimê annitar!

Hanc à Vobis inire gratiam, quæ vigilando, agendo, bene conando conciliatur, summâ ope affectabo.

D I X I.